

Τατζικιστάν

Πεζοπορώντας στο οροπέδιο των Παμίρ

Κείμενο: Μάκης Κακολύρης, Βασίλης Θωρόπουλος, Robby Maes

Φωτογραφίες: Μάκης Κακολύρης

«Ψεύτικος είναι ο ντουινιάς και ψεύτικη η ζωή μας», λέει το λαϊκό τραγούδι. Η περσικής προέλευσης λέξη «ντουινιά» (=κόσμος) χρησιμοποιείται επίσης 4500χλμ. ανατολικότερα, στην κεντρική Ασία, από τους εκεί γηγενείς, για να ονομάσει το οροπέδιο που σχηματίζεται από τις κορυφές της οροσειράς των Παμίρ, το «Μπαμ-ι-Ντουινιά», δηλ. τη «Στέγη του Κόσμου». Το μέσο ύψος του οροπεδίου, που το μεγαλύτερο μέρος του ανήκει στο Τατζικιστάν, φτάνει τα 4000μ. ενώ αρκετές κορυφές που το περιβάλλουν ξεπερνούν τα 7000μ. (Κομμουνιστμα – νυν Ismail Somoni, 7495 μ., Λένιν, 7134, Κορζηνεβσκaya, 7105, κ.ά.).

Καλύτερη εποχή να επισκεφθεί κάποιος τα Παμίρ είναι ο Ιούλιος και το πρώτο 15θήμερο του Αυγούστου. Η θερμοκρασία κυμαίνεται στο

υψόμετρο των 4000μ. γύρω στους 15° κατά τη διάρκεια της ημέρας, ενώ πέφτει τη νύχτα στους 4° περίπου, ίσως και λίγο χαμηλότερα. Πώς φτάνει, όμως, κανείς εκεί; Οι τρεις μας πετάξαμε για την πρωτεύουσα του Τατζικιστάν, την Ντουσάνμπε (Dushanbe), με τις τουρκικές αερογραμμές μέσω Κωνσταντινούπολης (5,5 ώρες συνολικά). Άφιξη στην Ντουσάνμπε νωρίς το πρωί, εγκατάσταση στο διαμέρισμα που είχαμε κλείσει μέσω της booking.com (50-60 δολάρια την ημέρα είναι μια μέση τιμή), ύπνος και στη συνέχεια εξερεύνηση της πόλης, που αποδείχτηκε πραγματικά μια ευχάριστη έκπληξη. Ενώ περιμέναμε να βρούμε μπλοκ από άκομφες πολυκατοικίες σταλινικού τύπου στην πόλη αυτή, πρωτεύουσα μιας χώρας που στο παρελθόν αποτέλούσε τη γεωγραφική και οικονομική εσχάτιά

Οροπέδιο των Παμπίρ: σεληνιακό τοπίο εκπληκτικής ομορφιάς στα 4000μ.

της Σοβιετικής Ένωσης, βλέπαμε να ορθώνονται μπροστά μας κτήρια εκπληκτικής ομορφιάς. Δεδομένου ότι το Τατζικιστάν είναι από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου, εντύπωση προξενούν επίσης οι ανεγειρόμενες πολυκατοικίες που κατακλύζουν σταδιακά την πόλη.

Εντούτοις, η Ντουσάνμπε δεν ήταν ο σκοπός της επίσκεψής μας. Έτσι, την επομένη το πρωί επιβιβαστήκαμε στο τζιπ που μας έστειλε με καθυστέρηση μερικών ωρών ο τουριστικός πράκτορας που είχε αναλάβει τη μετακίνησή μας, προκειμένου να καλύψουμε τα 680χλμ. άθλιου οδικού δικτύου που θα μας έφερνε στην πόλη Χορόγκ (Khorog), στις παρυφές των Παμπίρ, στα σύνορα με το Αφγανιστάν. Διανυκτέρευση στο στρωμένο με χαλιά δωμάτιο ενός «homestay» στην Καλάι-Κουμ (Kalai-Khum), κάπου στα μισά

Γεύμα και διανυκτέρευση σε καλύβα Κιργιζίων βοσκών καθ' οδόν προς τη Λίμνη Ζαρκαούλ.

της διαδρομής. Τα homestay, σπίτια που διαθέτουν ένα ή περισσότερα δωμάτια προς ενοίκιαση, αποτελούν τη συνθέστερη δυνατότητα διαμονής στο Τατζικιστάν. Η τιμή τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10 δολαρίων το άτομο, ενώ το φαγητό που προσφέρουν κοστίζει γύρω στα 5 δολάρια. Οι κατολισθήσεις παρέτειναν την άφιξή μας στην Χορόγκ κατά 4 ώρες. Άλλοι, βέβαια, λιγότερο τυχεροί έπρεπε να περιμένουν πάνω από μιάμιση μέρα, προκειμένου ν' ανοίξει πάλι ο δρόμος. Καθόλη τη διαδρομή το μάτι μας ήταν κολλημένο στην απέναντι πλευρά του ποταμού Παντζ (Panj), στο Αφγανιστάν.

Υποτίθεται ότι, για να φτάσουμε στο χωριό Μπατσόρ (Bachor), αφετηρία της πρώτης πεζοπορικής μας διαδρομής στα Παμπίρ, θα παίρναμε από τη Χορόγκ τον φημισμένο αυτοκινητόδρομο M41 (Pamir Highway). Οι θεοί των κατολισθήσεων είχαν όμως άλλη άποψη. Αυτό σήμαινε ότι η αναγκαστική παράκαμψη μέσω Roshtqala – Jawshanov – Jelondy – Sardem θα μετέτρεπε με καθόλου μαγικό τρόπο τις τρεις ώρες της διαδρομής σε επτά. Εν τω μεταξύ, ο Κιργιζιος οδηγός του τζιπ πρόλαβε στο μεσοδιάστημα να αποκοιμηθεί στο τιμόνι και να προσγειώσει το τζιπ σε μια συστάδα μικρών βράχων εκτός δρόμου. Το μόνο που μας παρηγορούσε είναι ότι, μετά από μια επιπλέον αναμονή τεσσάρων ωρών, δεν θα συνεχίζαμε με τον ίδιο οδηγό.

Φτάνοντας τα μεσάνυχτα στο Μπατσόρ (3350μ.), έπρεπε να βρούμε αγωγάτη, ο οποίος θα ήταν και ο οδηγός μας για τις επόμενες επτά μέρες στην

Δεύτερη διανυκτέρευση στα 4250μ. καθ' οδόν προς τη λίμνη Γιασιλκούλ.

πρώτη μας πεζοπορία στα Παμίρ. Η μαγική διαδρομή των εκατόν χιλιομέτρων που θα ακολουθούσαμε θα μας έφερνε, περνώντας δίπλα από μια πλειάδα λιμνών, από το Μπατσόρ στη λίμνη Γιασιλκούλ (Yashilkul) (μέσω Σαζαρότ – Ζαροσκούλ (Zaroshkul) – Βιχίντζ – Ιζκούλ (Izkul – τρεις λίμνες) – Τσαπνταρκούλ (Chardarkul). Το μέσο ύψος στο οποίο περπατούσαμε ήταν τα 4300μ., έχοντας συχνά να διασχίσουμε μικρά ποτάμια, το βάθος των οποίων δεν ξεπερνούσε ευτυχώς το ύψος της μέσης, κάτι που όμως απαιτούσε να έχει κανείς μαζί του ένα δεύτερο ζευγάρι ελαφρά παπούτσια. Φυσικά το

υψόμετρο δεν μας άφησε ανέγγιχτους. Τις πρώτες τρεις μέρες, ακόμη και η σκέψη του φαγητού μας προκαλούσε τάση προς έμετο.

Μετά τις πρώτες μέρες, όλα εξελίχθηκαν ομαλά. Το τοπίο πραγματικά ονειρικό: κάτι σαν τη σελήνη με λίμνες! Οι γύρω κορφές απολύτως γυμνές, χωρίς ίχνος βλάστησης, σε μια πληθώρα παραλλαγών του καφέ χρώματος, φορτωμένες με χιόνια πάνω από τα 5000μ. καθρεπτιζόνταν στα πεντακάθαρα νερά των λιμνών, με τις αγελάδες και τα γίαια να βοσκούν στα πέριξ. Το ψιλοβρόχι μάς επισκεπτόταν μέρα παρά μέρα, κυρίως τις νυχτερινές ώρες, χωρίς όμως να μας δημιουργεί προβλήματα. Ο Ασούρ, ο αγωγιάτης μας, έστριβε τον καπνό του με φύλλα εφημερίδας, απολαμβάνοντας το λιγοστό φαγητό που μπορούσαμε να μοιραστούμε μαζί του. Η άφιξη μας στη λίμνη Γιασιλκούλ έγινε μια μέρα νωρίτερα απ' ό,τι είχαμε προβλέψει, με αποτέλεσμα να πρέπει να περιμένουμε μέχρι την επομένη, που θα ερχόταν να μας πάρει το τζίπ.

Μετά την αναχώρησή μας από τη λίμνη Γιασιλκούλ, και αφού ο Ασούρ έλαβε πρώτα τα χρήματα της συμφωνίας (15 δολάρια γι' αυτόν ως οδηγό και 15 δολάρια για το γαϊδούρι του ημερησίως), για να επιστρέψει μέσω των βουνών στο χωριό της αφετηρίας μας, μεταβήκαμε στο χωριό Αλισούρ (Alichur) για φαγητό μέσω του περίφημου αυτοκινητοδρόμου των Παμίρ. Διανυκτερεύσαμε σε χωριό

Φιλόξενη οικογένεια Κιρζιγίων ημινομάδων.

Η λίμνη Ζαρσκούλ στα 4500μ.

Κιργιζών ημινομάδων, το Μπας Γκουμπέζ (Bash Gumbez), απ' όπου θα ξεκινούσαμε τη δεύτερη πεζοπορία μας που θα κάλυπτε μια απόσταση

περίπου 50χλμ., με απώτερο προορισμό τη λίμνη Ζορκούλ (Zorkul), η οποία βρίσκεται στα σύνορα με το Αφγανιστάν. Το «homestay» όπου διανυκτερεύσαμε δεν πρόσφερε τη δυνατότητα μπάνιου. Εντούτοις, οι κάτοικοι του χωριού μας υπέδειξαν τον ιδιοκτήτη αυτοσχέδιου λουτρού, στο οποίο, με 6 δολάρια αντίτιμο, θα είχαμε την ευκαιρία να μπανιαριστούμε μετά από επτά μέρες, ενώ έτερος κάτοικος, ο μοναδικός ιδιοκτήτης γεννήτριας σ' ένα χωριό δίχως ηλεκτρικό ρεύμα, θα αναλάμβανε τη φόρτιση των φωτογραφικών μας μηχανών. Δύο νεαροί, αλλά άπειροι Κιργιζοί με τα δύο γαϊδούρια τους θα ήταν οι αγωγάτες-οδηγοί μας για τις επόμενες τρεις μέρες.

Οι δύο διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της πεζοπορίας έγιναν σε γιούρτες Κιργιζών βοσκών. Το συμβολικό χρηματικό τίμημα ήταν της τάξεως των 5 δολαρίων κατ' άτομο για κάθε βράδυ. Άλλο τόσο μας κόστισε το φαγητό που μας προσέφεραν, το οποίο περιλάμβανε κεφίρ (είδος γιαουρτιού), βούτυρο, γάλα (αγελαδινό και από γιάκ), ψωμί και τσάι των Παμίρ ((ένα περίεργο ρόφημα με αλάτι και βούτυρο). Ούτε λόγος για λίγο κρέας! Το διάσελο την τελευταία ημέρα της πεζοπορίας μας, μας έφερε σε υψόμετρο 4790μ. Η απότομη πλαγιά και η σάρα αποδείχθηκαν ανυπέβλητο εμπόδιο για το δεύτερο γαϊδούρι, το οποίο ελεύθερο υπηρεσίας πλέον θα περίμενε σε εκείνο το σημείο την επιστρο-

Παρασκευή κεφίρ από γυναίκες βοσκούς στην περιοχή του Καργκούς (Kargush), κοντά στη λίμνη Ζορκούλ.

Τα αφγανικά Παμίρ, όπως φαίνονται από το Τατζικιστάν.

Παρασκευή γιαουρτιού από γιάκ, με τις γιούρτες να διακρίνονται στο βάθος.

Η νεαρή παντοπώλις του καταπράσινου χωριού Λανγκάρ, στα σύνορα με το Αφγανιστάν.

φή των ιδιοκτητών του μετά από πολλές ώρες, διατρέχοντας τον κίνδυνο να το κατασπαράξουν οι λύκοι της περιοχής. Το πρώτο γαϊδούρι μάς είχε ήδη εγκαταλείψει προ πολλού, τραυματισμένο στο πόδι ένεκα της απειρίας των νεαρών ιδιοκτητών του κατά τη διάβαση ενός ποταμού. Ατυχώς για εμάς, ο οδηγός του τζίπ, ο Αλισούρ, και ο επίσης Τατζίκος ξεναγός μας, ο Ντονίς, είχαν αποφασίσει να μας περιμένουν όχι στο εγκαταλειμμένο σοβιετικό στρατόπεδο, που ήταν το σημείο συνάντησής μας, αλλά σε μια στάνη 5χλμ. μακρύτερα, απολαμβάνοντας τις «απέριττες» ανέσεις της και την αποκλειστικά γυναικεία παρουσία (το ένα τέταρτο των ανδρών της χώρας εργάζεται στη Ρωσία). Από ένα διερχόμενο τζίπ θα μαθαίναμε τα καθέκαστα και την επομένη το πρωί ο Βασίλης και ο Ρόμπυ θα ανελάμβαναν την ανεύρεσή τους. Βέβαια, ο συγχρωτισμός με τις γυναίκες βοσκούς θα έδινε την ευκαιρία στον Βασίλη να δοκιμάσει το μοναδικό διαθέσιμο κρέας της περιοχής: ψητή μαρμότα! Η επόμενη διανυκτέρευση έλαβε χώρα στο καταπράσινο χωριό Λανγκάρ (Langar), κοντά στο οποίο βρίσκονται τα φημισμένα λουτρά *Bibi Fatima*.

Η τρίτη πεζοπορία μας, που θα κάλυπτε 52χλμ. (επιστροφή από το ίδιο μονοπάτι), ξεκίνησε από το χωριό Βρανγκ (Vrang) με προορισμό το ομώνυμο πέρασμα (Vrangdara) στα 5100μ. και σκοπό την ενατένιση, έστω και εξ αποστάσεως,

Η λίμνη Ζορκούλ, απ' όπου πηγάζει ο ποταμός Παμίρ, φυσικό σύνορο μεταξύ Τατζικιστάν και Αφγανιστάν.

της κορυφής Καρλ Μαρξ (6723μ). Βέβαια, όπως συμβαίνει και με τον μαρξισμό εν γένει, μετά βίας μπορέσαμε να διακρίνουμε την κορυφή, καθώς ήταν κρυμμένη από σύννεφα. Αγωγιάτη-οδηγό είχαμε αυτή τη φορά τον χαλκέντερο 55χρονο δάσκαλο του χωριού, ο οποίος δεν σταμάτησε λεπτό εν είδει σκαπανέα να ανοίγει με την τσάπα του περάσματα για το γαϊδούρι του σε άβατες από τις κατολισθήσεις πλευρές των βουνών. Λίγο πριν από την κορυφή, ο δρόμος μας διασταυρώθηκε με αυτόν ενός αιλουροειδούς (δύσκολο να πούμε αν ήταν κάποιος λύγκας ή η ακριβοθώρητη λεοπάρδαλη των χιονιών), που πέρασε μπροστά μας με εκπληκτική ταχύτητα. Τιμιπίομασταν για να βεβαιωθούμε ότι αυτό που είδαμε ήταν αλήθεια. Δυστυχώς, ο αγωγιάτης δεν μοιράστηκε τον ίδιο ενθουσιασμό με εμάς, αφού άρχισε να ανησυχεί για το γαϊδούρι του, το οποίο είχαμε αφήσει στους πρόποδες του περάσματος.

Μετά την επιστροφή στην Βρανγκ, το όνειρο άρχισε να βαίνει προς το τέλος του. Αναγκαστήκαμε να ακυρώσουμε τη στάση στο μεθοριακό αφγανικό παζάρι του Ισκασίμ (Iskashim), αφού αυτό είχε σταματήσει να λειτουργεί προ τριμήνου (οι ντόπιοι μας είπαν ότι Ταλιμπάν είχαν πλησιάσει σε απόσταση 40χλμ. από τα σύνορα). Εντούτοις, δεν παραλείψαμε να επισκεφθούμε τις ιαματικές πηγές Garmchasma, λίγο πριν τη Χορόγκ, ενώ τους Αφγανούς, με τα μηχανάκια και τις βακτριανές καμήλες τους, καθώς και τα πλινθόκτιστα σπίτια τους,

θα συνεχίζαμε να τους κοιτάμε με την ίδια οφθαλμική βουλιμία από την άλλη πλευρά του ποταμού Παντζ για εκατοντάδες χιλιόμετρα ακόμη καθοδόν προς τη Χορόγκ και κατόπιν προς την πρωτεύουσα Ντουσάνμπε. Για κάποιους από εμάς, το ταξίδι στα Παμίρ ήταν αναμφίβολα το πιο εντυπωσιακό ταξίδι της ζωής μας!

Σημ. Συνολικό κόστος ταξιδιού κατ' άτομο: περίπου 2000 δολάρια για ένα διάστημα 21 ημερών. Για πληροφορίες σχετικά με το ταξίδι, στείλτε μας μήνυμα στα: vthomo@hotmail.com, gkakoliris@gmail.com, robby.maes@hotmail.com

Εκκολαπτόμενη καλλονή του χωριού Βρανγκ.

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2016 ΤΕΥΧΟΣ 261

πεζοπορία
ορειβασία
ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ
ποδηλασία
canyoning
ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ
ορειβατικό σκι

